

LERAREN & MONDIAAL BURGERSCHAP

DE MENING, HOUDING EN ERVARING VAN LERAREN IN HET BASIS- EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Hoe denken leraren in het basis- en voortgezet onderwijs over mondiaal burgerschap? En hoeveel aandacht schenken zij hieraan in de lessen? NCDO onderzocht de mening en werkwijze van leraren en schoolleiders over mondiaal burgerschap, en de belemmeringen en mogelijkheden die zij ervaren rondom mondiaal burgerschap in het onderwijs. Ruim 1.500 leraren en bijna 300 school- en vestigingsleiders namen deel aan het onderzoek.

LERAREN HECHTEN VEEL BELANG AAN MONDIAAL BURGERSCHAP

Een ruime meerderheid van de leraren in het basis- en voortgezet onderwijs (resp. 80% en 74%) vindt mondiaal burgerschap een belangrijk onderwerp voor het Nederlands onderwijs. Ook vindt het merendeel

van de leraren (ruim 80%) het belangrijk dat de lessen aansluiten bij de actualiteit. Toch vindt slechts een minderheid van de leraren in het basis- en voortgezet onderwijs (resp. 36% en 35%) dat mondiaal burgerschap een verplicht onderdeel zou moeten zijn van het curriculum.

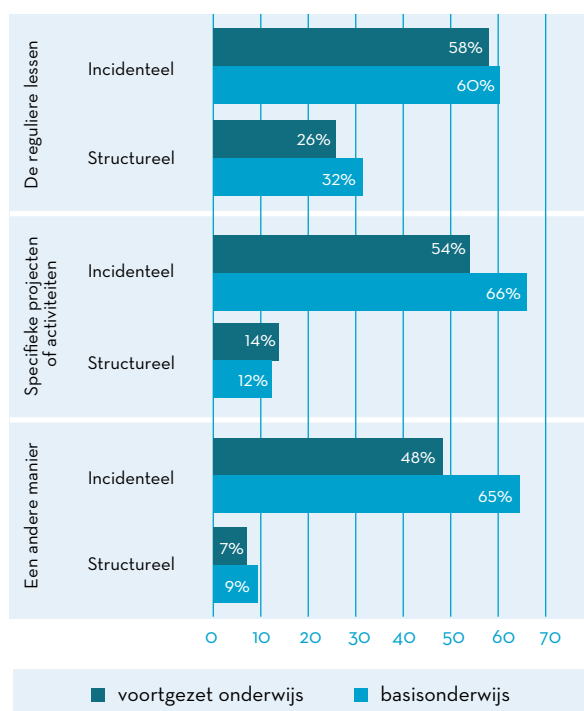
Vooraf leraren aardrijkskunde, economie, cultuur- en maatschappijvakken vinden mondiaal burgerschap een belangrijk onderwerp (80%). De actualiteit speelt voor de lessen in dit vakgebied dan ook een grotere rol dan voor leraren in de overige vakken. Ook staan de leraren in deze vakken vaker open voor mondiaal burgerschap als verplicht onderdeel van het curriculum (44% (helemaal) mee eens).

STRUCTURELE AANDACHT BLIJFT NOG ACHTER

In de praktijk, valt de aandacht voor mondiaal burgerschap op scholen nog wat tegen. Slechts de helft van de leraren (51% in het basisonderwijs, 46%

in het voortgezet onderwijs) geeft de eigen school een voldoende voor de aandacht die er is voor mondiaal burgerschap. Hoewel ongeveer 60 procent van de leraren zegt in de lessen *incidenteel* iets aan mondiaal burgerschap te doen, liggen de percentages voor structurele aandacht veel lager (zie Figuur 1). Ook buiten de lessen komt mondiaal burgerschap vaak incidenteel aan de orde (b.v. 66%, v.o. 54%). In de bovenbouw van de havo/het vwo en onder docenten aardrijkskunde, economie, cultuur en maatschappij (of gerelateerde vakken) is de *structurele* aandacht relatief groot.

Figuur 1 In hoeverre besteedt u, op school, aandacht aan mondiaal burgerschap, naar sector

AANLEREN VAN VAARDIGHEDEN EN PROJECTEN VOOR GOEDE DOELEN

Wanneer leraren in de les aandacht besteden aan mondiaal burgerschap, doen zij dat veelal door in te zetten op het aanleren van vaardigheden. Buiten de lessen wordt mondiaal burgerschapsonderwijs vaak ingevuld met inzamelingen of projecten voor goede doelen. Dat blijkt ook uit het gegeven dat met name leraren basisonderwijs samenwerken met, of materiaal gebruiken van, Kinderpostzegels, Edukans en NCDO. Leraren voortgezet onderwijs noemden in dit verband relatief vaak Amnesty International, Dance4Life en Edukans, maar gebruiken ook vaak de actualiteit in hun lessen.

MEEST BEHANDELDE THEMA'S

Thema's gerelateerd aan mondiaal burgerschap die in het basisonderwijs door leraren worden behandeld gaan vooral over identiteit, vrede en conflict

en diversiteit. In het basisonderwijs is veel minder aandacht voor abstractere thema's als globalisering en internationalisering. In het voortgezet onderwijs gaat vooral aandacht uit naar diversiteit, duurzaamheid en identiteit.

WEL INTERESSE, MAAR GEEN TIJD

De belangrijkste belemmering om binnen de lessen aandacht te besteden aan mondiaal burgerschap is tijdgebrek. Dit geldt vooral voor leraren in het voortgezet onderwijs. In het basisonderwijs speelt de complexiteit van de onderwerpen een belangrijke rol.

Een kwart van de leraren in het basis- en voortgezet onderwijs (resp. 26% en 23%) meent dat collega's bij hen op school niet voldoende relevante kennis hebben om onderwijs te geven over mondiaal burgerschap. Daarnaast vindt ruim een derde van de leraren in het voortgezet onderwijs dat mondiaal burgerschap moeilijk is te integreren in hun vakgebied. Desinteresse speelt een veel geringere rol (resp. 6% en 5%). Leraren die buiten de lessen niet betrokken zijn bij mondiaal burgerschap noemen daarnaast een gebrek aan informatie als belemmering om aandacht te geven aan mondiaal burgerschap.

MEER LEZEN?

Heeft u vragen of opmerkingen over dit onderzoek of wilt u op de hoogte worden gehouden van nieuw onderzoek, neem dan contact op met NCDO via onderzoek@ncdo.nl.

BRON

Hogeling, L. (2012). *Leraren & Mondiaal Burgerschap*. De mening, houding en ervaring van leraren basis- en voortgezet onderwijs over mondiaal burgerschap. Amsterdam: NCDO.

OVER NCDO

NCDO is het centrum voor burgerschap en internationale samenwerking. NCDO levert een bijdrage aan de mondiale dimensie van burgerschap door kennis over en inzicht in internationale samenwerking van Nederlanders te vergroten.

NCDO

Postbus 94020
1090 GA Amsterdam
tel +31 (0)20 568 87 55
onderzoek@ncdo.nl
www.ncdo.nl

